

EUROPSKI SOCIJALNI FOND (European Social Fond, ESF)

Općenito o programu:

Europski socijalni fond predstavlja glavni financijski instrument EU za ostvarivanje strateških ciljeva politike zapošljavanja. Jedna od važnih mjera je financiranje jačanja administrativne sposobnosti u državnoj upravi i javnom sektoru u području gospodarstva, zapošljavanja, socijalne politike, okoliša i pravosuđa. Fond osigurava podršku europskim regijama koje su pogođene visokom stopom nezaposlenosti. Strategija i proračun ESF-a dogovaraju se i o njoj donose odluku države članice EU, Europski parlament i Komisija. Na toj osnovi planiraju se sedmogodišnji operativni programi koje donose države članice s Komisijom. Operativni programi zatim implementiraju razne organizacije javnog i privatnog sektora. Te organizacije odnose se na: nacionalne, regionalne i lokalne vlasti, obrazovne institucije, ne-vladine organizacije, volonterski sektor, socijalne partnere (sindikati, radna vijeća, industrije i profesionalna udruženja) pojedinačne tvrtke.¹

Europski socijalni fond (ESF) kao glavni instrument Europske unije usmjeren je na poticanje poduzetništva, pružanje pomoći posloprimcima u pronalaženju boljih radnih mjesta i uspostavi pravednijih mogućnosti za sve građane EU-a prilikom njihovog zapošljavanja. Njegovo se djelovanje temelji na ulaganju u ljudske resurse – posloprimce, mlade ljude i one koji su u potrazi za poslom. Europski socijalni fond godišnje izdvaja 10 milijardi eura kojima se žele poboljšati izgledi milijunima građana Europske unije za pronalaženje posla, a naročito onim posloprimcima koji se teško zapošljavaju. ESF, kao jedan od pet europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2014. - 2020., reguliran je Uredbom br. 1303/2013 kojom se utvrđuju zajednička načela, pravila i norme trošenja financijskih sredstava. Udio ESF-a u programskom razdoblju 2007. - 2013. iznosio je nešto više od 10%, dok je njegova uloga za

¹ <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=en>

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

programsko razdoblje 2014. - 2020. ojačana uvođenjem pravno obvezujućeg minimalnog udjela od 23,1% ukupnih sredstava za koheziju.

Proračun programa:

Europska komisija potvrdila je Sporazum o partnerstvu 2014. godine, koji je izrađen zajednički od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Ministarstva poljoprivrede te šest Tematskih radnih skupina koje djeluju u okviru Koordinacijskog povjerenstva za pripremu dokumenata za financijsko razdoblje 2014. - 2020. Sporazum opisuje na koji će način Republika Hrvatska pristupiti ispunjavanju zajedničkih ciljeva, za što će imati na raspolaganju 10,676 milijardi eura iz ESI fondova. Konkretno, Republici Hrvatskoj u razdoblju 2014.-2020. iz Europskog socijalnog fonda na raspolaganju je 1,516 milijardi eura. Tematske radne skupine izradile su prijedloge operativnih programa u kojima detaljnije opisuju i razrađuju aktivnosti i mjere za učinkovitiju provedbu ciljeva. Za korištenje Europskog socijalnog fonda i Inicijative za zapošljavanje mladih, Republika Hrvatska pripremila je Operativni program "Učinkoviti ljudski potencijali" s ukupnom alokacijom u iznosu od 1,582 milijardi eura.

Ukratko:

- Financiraju se države članice i njihove regije, posebice one gdje je gospodarski razvoj manje napredan
- ESF je ključni element strategije Europa 2020 za rast i zapošljavanje s kojom se namjeravaju poboljšati životi građana EU tako da im se pruže bolje vještine i bolje perspektive za zapošljavanje
- Tijekom razdoblja 2007. – 2013. oko 75 milijardi € raspodijelit će se državama članicama i regijama kako bi se postigli navedeni ciljevi²

Korisnici programa:

Financijska sredstva iz ESF-a dostupna su putem država članica i regija, stoga program ne financira projekte izravno iz Bruxellesa. Program se provodi kroz

² <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=en>

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

S vama od 1992.

KRUTAK d.o.o.
konzultantsko-razvojne
usluge

pojedine projekte koji se odvijaju pod vodstvom različitih organizacija-sudionika, kao što su javne uprave, poduzeća, nevladine organizacije i socijalni partneri aktivni na području zapošljavanja i socijalne uključenosti. Zainteresirane organizacije mogu se obratiti upravi ESF-a u vlastitom gradu ili regiji. Zahtjev za financiranje mogu podnijeti i drugi oblici organizacija iz javnog i privatnog sektora kao što su lokalne i regionalne vlasti, obrazovne institucije, nevladine institucije, sindikati, radnička vijeća, predstavnici industrije i profesionalne udruge pojedinih poduzeća.

Ciljevi programa:

Temeljni cilj ESF-a je smanjenje razlika u prosperitetu i životnom standardu između država članica EU-a i njihovih regija, te time promicanje gospodarske i socijalne kohezije. Osim ovog cilja, fondom se ostvaruju i sljedeći ciljevi:

- Jačanje gospodarske i socijalne kohezije
- Doprinos otvaranju boljih i održivih radnih mjesta
- Potpora regijama koje mijenjaju gospodarsko i socijalno okruženje u eri globalizacije
- Jačanje informacijskih i komunikacijskih tehnologija

Ključne aktivnosti:

- Promicanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage
 - Pristup zapošljavanju za ljude koji su neaktivni i traže posao, uključujući i lokalne inicijative za zapošljavanje
 - Održiva integracija mladih ljudi koji ni zaposleni ili nisu na tržištu rada
 - Samozapošljavanje, poduzetništvo i razvoj poslovanja
 - Aktivno i zdravo starenje
 - Modernizacija i jačanje institucija tržišta rada, uključujući postupke kojima bi se poboljšala transnacionalna mobilnost radne snage

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje
 - Smanjenje udjela osoba koje prerano napuštaju školovanje te promicanje jednakog pristupa osnovnoškolskog i srednješkolskog obrazovanja
 - Poboljšanje kvalitete, učinkovitosti i otvorenosti tercijarnog stupnja obrazovanja s ciljem povećanja sudjelovanja i razine osposobljavanja
 - Jačanje pristupa cjeloživotnom učenju, nadogradnja vještina i sposobnosti radne snage

- Promicanje socijalne uključenosti i borba protiv siromaštva
 - Aktivna uključenost
 - Integracija marginaliziranih zajednica kao što su Romi
 - Borba protiv diskriminacije temeljem spolnog, rasnog ili etničkog podrijetla, religije ili uvjerenja, invalidnosti, dobi ili spolne orijentacije
 - Jačanje pristupa povoljnim, održivim i kvalitetnim uslugama, uključujući zdravstvenu zaštitu i socijalnu službu od općeg interesa
 - Promicanje socijalne ekonomije i socijalnog poduzetništva

- Jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovitost javne uprave
 - Ulaganje u institucionalne kapacitete i učinkovitost javne uprave i javnih službi s ciljem reforme, bolje regulacije i dobrog upravljanja
 - Izgradnja kapaciteta za omogućavanje zapošljavanja, obrazovanja i provođenja socijalne politike, te moguće reforme na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini

Intervencije koje je moguće financirati iz ESF fonda su:

- Poticanje ulaganja u ljudske resurse unaprjeđivanja vještina radne snage kroz cjeloživotno učenje, inovacije i poduzetništvo, ICT (informatičko društvo) i usavršavanje vještina upravljanja, profesionalno usmjeravanje, obuka predavača u različitim stručnim područjima i sl.

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- Prilagodba gospodarskim promjenama: produktivnija organizacija rada, ciljana znanja i vještine, zapošljavanje i obuka (restrukturiranje)
- Poboljšanje pristupa tržištu rada kroz modernizaciju i jačanje institucija, aktivnim mjerama zapošljavanja (npr. samozapošljavanje), uključenje žena i imigranata
- Socijalna uključenost koja se odnosi na osjetljive skupine, njihovo zapošljavanje, relevantnu pomoć i usluge te borba protiv svakog vida diskriminacije
- Podržati rad službi za zapošljavanje i njihovo umrežavanje s istraživačkim centrima, provoditi studije o potrebama za određenim profilom radne snage
- Partnerstvom do reformi (dijalog i suradnja u policy-making procesu) za područja određena za Cilj 1, također: jačanje administrativne sposobnosti u državnoj upravi i javnom sektoru u području gospodarstva, zapošljavanja, socijalne politike, okoliša i pravosuđa; reforma znanosti i obrazovanja; jačanje ljudskih potencijala u istraživanju i razvoju; mjere cjeloživotnog učenja³

Kako funkcionira ESF:

Svaka zemlja članica u suradnji s Europskom komisijom odabire jedan ili više operativnih programa koji će se financirati iz ESF-a tijekom sedmogodišnjeg razdoblja. Prioriteti djelovanja ESF-a i njegovi ciljevi opisani su u operativnim programima.

Europska unija dodjeljuje novčana sredstva iz ESF-a zemljama članicama i njihovim regijama za financiranje njihovih operativnih projekata. Nositelji ovih financiranih projekata vezanih uz zapošljavanje su brojne javne i privatne organizacije koje se nazivaju korisnicima. Izravnu korist od ovih projekata imaju sudionici – obično pojedinci, tvrtke ili organizacije.

Djelatnosti Europskog socijalnog fonda osmislili su Europska komisija i nacionalna i regionalna tijela te ih provode kroz zajedničko partnerstvo.

³<http://www.uprava.hr/default.aspx?id=12011>;

http://www.bpz.hr/eu_info/eu_fondovi/strukturni_instrumenti/europski_socijalni_fond_european_social_fund_esf/default.aspx

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

Partnerstvom je obuhvaćen i veliki broj drugih partnera kao što su nevladine organizacije i udruženja radnika koji sudjeluju u oblikovanju strategije ESF-a i praćenju njezine provedbe. Udruženim djelovanjem (partnerstvom) najlakše je postići učinkovito i uspješno širenje te odgovoriti na zahtjeve regije ili dotične općine.

Dvije osnovne smjernice u djelovanju ESF-a su:

- **Sufinanciranje** - osigurava vlasništvo primatelja nad projektom koji se provodi na nacionalnoj ili regionalnoj razini: Novčana sredstva koja se izdvajaju iz ESF-a uvijek su popraćena javnim ili privatnim financiranjem. Stopa udjela u sufinanciranju projekta kreće se u rasponu od 50% do 85% (95% u iznimnim slučajevima) njegovih ukupnih troškova što ovisi o relativnom bogatstvu regije.
- **Podijeljeno upravljanje** - omogućava prihvaćanje odgovornosti na odgovarajućoj razini: Smjernice ESF-a su određene na europskoj razini kroz savjetovanje s raznim dionicima, dok o operativnim programima raspravljaju nacionalna tijela i Komisija. Njihovom primjenom na terenu kroz operativne programe upravlja odgovarajuće tijelo u svakoj zemlji.

Financiranje iz ESF je organizirano u sklopu dva široka cilja:

1. Konvergencija

Ovaj cilj uključuje regije EU s BDP-om po glavi stanovnika ispod 75% u odnosu na prosjek Zajednice. Zemlje i regije koje ispunjavaju uvjete ovog cilja dobiti će više od 80% financirano od strane EU.

2. Regionalna konkurentnost i zapošljavanje

Ovaj cilj pokriva sve regije EU koje ne ispunjavaju uvjete cilja konvergencije.

Kroz Uniju, u sklopu oba cilja (konvergencija te regionalna konkurentnost i zapošljavanje) ESF će pružiti podršku za 5 ključnih područja djelovanja:

1. Povećanje prilagodljivosti radnika i poduzeća

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

2. Poboljšanje pristupa zapošljavanju i sudjelovanju na tržištu rada
3. Ojačanje socijalnog uključivanja borbom protiv diskriminacije i olakšavanjem pristupa tržištu rada ugroženim skupinama
4. Promicanje partnerstva za reforme u području zapošljavanja i uključivanja
5. Proširenje i poboljšanje ulaganja u ljudski kapital posebice kroz poboljšanje sustava obrazovanja i osposobljavanja

U manje prosperitetnim regijama koje udovoljavaju kriterijima cilja konvergencije, ESF će također podržati:

- Pojačane napore za proširenje i poboljšanje ulaganja u ljudski kapital, posebice kroz poboljšanje sustava obrazovanja i osposobljavanja
- Akcije usmjerene na razvoj institucionalne sposobnosti i učinkovitosti javne uprave na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Prihvatljive regije:

Razina financiranja iz ESF-a razlikuje se od jedne regije do druge ovisno o njihovom bogatstvu. EU regije zapravo su podijeljene u 4 kategorije ovisno o njihovom regionalnom BDP-u po glavi stanovnika, a u odnosu na prosjek EU (EU s 25 ili 15 zemalja članica):

- Cilj konvergencije uključuje:
 - Regije konvergencije: s BDP-om po glavi stanovnika manjim od 75% u odnosu na prosjek EU 25 (za period 2007. – 2013.)
 - Regije: s BDP-om po glavi stanovnika većim od 75% u odnosu na prosjek EU 25, ali manjim od 75% u odnosu na prosjek EU 15 (za period 2007. – 2013.)
- Cilj regionalne konkurentnosti i zapošljavanja uključuje:

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- Regije: s BDP-om po glavi stanovnika manjim od 75% u odnosu na prosjek EU 15 (za period 2000. – 2006.) no većim od 75% u odnosu na prosjek EU 15 (za period 2007. – 2013.)
- Regije konkurentnosti i zapošljavanja: odnosi se na sve ostale regije EU⁴

PRORAČUN ESF-a PO ZEMLJAMA:

	EU	NACIONALNI	PRIVATNA POTROŠNJA	UKUPNO
Austria	€524,412,56 0	€556,090,082	€80,000,000	€1,160,502,642
Belgija	€1,073,217,5 94	€1,155,010,15 7	€91,656,855	€2,319,884,606
Bugarska	€1,185,459,8 63	€209,198,799	€0	€1,394,658,662
Cipar	€119,769,15 4	€29,942,289	€0	€149,711,443
Republika Češka	€3,787,795,9 92	€663,601,853	€0	€4,451,397,845
Njemačka	€9,380,654,7 63	€4,938,761,45 8	€1,587,557,7 58	€15,906,973,97 9
Danska	€254,788,61 9	€175,229,442	€79,559,177	€509,577,238
Estonija	€391,517,32 9	€52,642,230	€17,178,031	€461,337,590
Španjolska	€8,054,864,8 22	€3,088,370,24 9	€129,465,396	€11,272,700,46 7
Finska	€618,564,06 4	€801,836,655	€0	€1,420,400,719

⁴ <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=25&langId=en>

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

Francuska	€5,394,547,9 90	€3,657,452,59 0	€1,175,075,5 64	€10,227,076,14 4
Grčka	€4,363,800,4 03	€770,082,816	€0	€5,133,883,219
Mađarska	€3,629,088,5 51	€640,427,395	€0	€4,269,515,946
Irska	€375,362,37 0	€372,362,370	€3,000,000	€750,724,740
Italija	€6,930,542,4 69	€8,285,633,61 2	€0	€15,216,176,08 1
Litva	€1,028,306,7 27	€124,539,141	€56,926,752	€1,209,772,620
Luksemburg	€25,243,666	€25,243,666	€0	€50,487,332
Latvija	€583,103,71 7	€70,210,559	€32,690,097	€686,004,373
Malta	€112,000,00 0	€19,764,707	€0	€131,764,707
Nizozemska	€830,002,73 7	€728,844,717	€400,985,149	€1,959,832,603
Poljska	€10,007,397, 937	€1,766,011,40 1	€0	€11,773,409,33 8
Portugal	€6,843,387,8 65	€2,702,472,36 7	€0	€9,545,860,232
Rumunjska	€3,684,147,6 18	€649,920,063	€0	€4,334,067,681
Švedska	€691,551,15 8	€691,551,158	€0	€1,383,102,316
Slovenija	€755,699,37 0	€133,358,718	€0	€889,058,088
Slovačka	€1,499,603,1 56	€264,635,856	€0	€1,764,239,012
Ujedinjeno Kraljevstvo	€4,474,917,7 28	€4,014,113,27 5	€106,280,008	€8,595,311,011
UKUPNO	€76,619,748,	€36,587,307,6	€3,760,374,7	€116,967,430,6

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

	222	25	87	34
--	-----	----	----	----

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=440&langId=en#opt3>

Postupak financiranja:

Na početku programskog razdoblja svaka zemlja ima pravo na udio u ukupnoj financijskoj omotnici ESF-a, to je "odlučena" alokacija ESF-a. Zatim zemlja odlučuje o alokaciji sredstava programima i mjerama te postupno ugovara sredstva - uglavnom su to bespovratna sredstva.

Tijekom tog procesa Komisija zemljama omogućava 3 kategorije plaćanja:

1. Avans (advances) – pruža se tijekom prve tri godine programskog perioda i kreću se od 7,5% do 13,0% ESF nacionalnih financijskih omotnica, ovisno o državi. To je novac koji se daje zemljama za su-financiranje početka programa - na početku programskog razdoblja.
2. Interna plaćanja (interim payments) – jednom kada krajnji korisnici programa iskoriste sredstva namijenjena za projekt i dostave povezane izjave o izdacima nacionalnim tijelima zaduženim za ESF, izjave o izdacima iz raznih operativnih programa se prikupljaju i dostavljaju Komisiji koja tada isplaćuje odgovarajuće ESF sufinanciranje zemlji.
3. Plaćanje konačnog salda (payment of the final balance) – odvija se nakon završetka programskog razdoblja

Priprema za ESF – zemlje kandidati:

IPA ili Instrument pretpristupne pomoći pomaže zemljama potencijalnim kandidatima ili zemljama kandidatkinjama u njihovom nastojanju da se pridruže EU. Poboljšava životni standard na način da financira projekte koji se bore protiv siromaštva, podupiru obrazovne sustave, izgrađuju infrastrukturu te nastoje razviti nerazvijena područja. Osim toga provedba IPA-e potiče zemlje da povećaju transparentnost, poduzmu anti-korupcijske mjere te podupiru učinkovitost politika. Konačni cilj IPA-e je pomoći zemljama da ispune kriterije

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

za članstvo u EU (poznat kao Kopenhaški kriterij) te poticati progresivno usvajanje *acquis communautaire* (pravne stečevine EU). Ukupni iznos IPA-e za svih 5 komponenti u periodu 2007. – 2013. je 11,5 milijardi €.

Budućnost ESF-a:

Strategija Europe 2020 sadrži u svojoj osnovi ciljeve ESF-a: zapošljavanje, obrazovanje i društveno uključivanje. Diljem Europe ESF projekti na terenu provode ovu strategiju u stvarnost tako da podržavaju ekonomski oporavak, nadograđuju vještine, stvaraju nova radna mjesta, otvaraju mogućnosti i pomažu ljudima da se izdignu iz siromaštva. Nedavna financijska kriza i njezin utjecaj na nacionalne ekonomije pokazala nam je važnost obnavljanja održivog rasta na način da se ulaže u ljude – to je upravo svrha ESF-a.

Glavni cilj strategije Europe 2020 je postignuti pametan, održiv i inkluzivan rast. To zahtjeva akciju na svim razinama, od europske razine prema lokalnim razinama. Države članice odabrale su niz konkretnih ciljeva kao što je stopa zapošljivosti od 75% za dobnu skupinu 20 - 64 te smanjiti broj siromašnih i isključenih ljudi za 20 milijuna.

ESF već igra ključnu ulogu u podržavanju ciljeva strategije Europe 2020, npr. kroz:

- **Obrazovanje za budućnost:** programi ESF-a poboljšavaju sustave obrazovanja, poboljšavaju nastavu i nastavnike te pomažu više od 2 milijuna mladih ljudi godišnje da završe škole i fakultete i postanu radna snaga budućnosti
- **Rušenje barijera:** ESF pomaže više od milijun ugroženih Europljana godišnje kako bi savladali prepreke za rad i izbjegli isključenje i siromaštvo
- **Poticanje novih vještina:** ESF aktivnosti se kreću od pomoći tražiteljima zaposlenja kako bi se kvalificirali za rad u sektoru eko-tehnologije do poticanja aktivnog starenja među starijim radnicima kao odgovor na demografske izazove

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- Potpora poduzetništvu: od 2007. godine ESF je pomogao uspostaviti više od 10 000 malih i srednjih poduzeća

6. listopada 2011. godine Komisija je predložila pravila koja će odrediti kako će ESF funkcionirati u periodu 2014. - 2020. Prijedlog je dio cjelokupnog zakonodavnog paketa za buduću kohezijsku politiku Unije. To će omogućiti ESF da nastavi pružati konkretnu pomoć ljudima kako bi pronašli posao ili napredovali u svojem sadašnjem poslu.

Koje su predložene promjene ESF-a:

Cilj ESF-a je poboljšanje mogućnosti zapošljavanja, promicanje obrazovanja i cjeloživotnog učenja, poboljšanje socijalnog uključivanja, doprinijeti borbi protiv siromaštva te razviti institucionalne kapacitete javne uprave. Novi prijedlog ojačati će ulogu ESF-a:

- Postojati će minimalni udio proračuna koji će biti dodijeljen svakoj kategoriji regija te koji će biti veći nego prije (najmanje 25% manje razvijenim regijama, 40% za tranzicijske regije i 52% za razvijenije regije. To odgovara minimalno 84 milijarde € za ESF u usporedbi s trenutnih 75 milijardi €
- Države članice morati će koncentrirati ESF na ograničen broj ciljeva i investicijskih prioriteta u skladu sa strategijom Europe 2020, kako bi povećale utjecaj i dostigle kritičnu masu
- Minimalni udio od 20% ESF-a biti će posvećen aktivnosti socijalnog uključivanja
- Veći naglasak stavljen je na borbu protiv nezaposlenosti mladih, promicanju aktivnog i zdravog starenja te podršku socijalno najugroženijih i marginaliziranih skupina kao što su Romi
- Veća podrška biti će pružena društvenoj inovaciji tj. istraživanju inovativnih rješenja za socijalne potrebe primjerice za potporu socijalnom uključivanju

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- Sudjelovanje socijalnih partnera i civilnog društva, posebice nevladinih organizacija dodatno će se poticati u sklopu implementacije ESF-a, kroz izgradnju kapaciteta, promoviranje lokalnih razvojnih strategija i pojednostavljenje sustava isporuke vođenih od strane zajednica (community-led). Pravila koja se odnose na povrat za projekte od strane ESF-a biti će pojednostavljena, posebice za "male" korisnike, koji čine najmanje 50% primatelja ESF financiranja –nevladine udruge, mala i srednja poduzeća i drugi
- Oprema povezana s ulaganjima u društveni i ljudski kapital postati će pogodna za ulaganje iz ESF-a⁵

⁵ <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=en>

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)